

CAPVT VII.

De Victu Antiquorum.

Cur antiquorum victus incognitus sit.

Qualis fuerit vita antiquorum, scire difficile videtur non solum ob inconstantem diuerforum hominum historiam, sed etiam quod variis gentibus varia fuerint viuendi instituta. Quapropter & à verisimilibus, & à fide dignis authoribus, & quatenus ad præsentem tractationem pertinet, fidem accipere conuenit. Refert C. Cæsar Germanos vino caruisse, nec importari. Tacitus vlos pomis, & fera recenti, concretoque lacte segetem corruptam, qui mos est etiam nunc pro vino habitam, inebriarique solitos: hoc volui dixisse quod apud Barbaras gentes id in vsu esse existimem, quod antiquo tempore apud cultiores homines.

Habuerunt aliqui & ientaculum, & aristum, deinde prandium, quod dipnon vocabant, & cænam seu vespertinas epulas, aliter aristum, dorpistum, dipnum, epidorpida aristotebantur sub aurora, ientaculum tertia diei hora, quo & nunc gulones vtuntur, dipnum meridie cænam vesperti. Piscium vsus tardior fuit ob retia, habitationes in speluncis montium, & maximè in promontoriis, & iuxta lacus ob potum, & vt se lauarent, inde planitie dulcedine allekti, tuguria ex terra, & casæ conficere didicerunt, nutibus actum fabulosum est, & Diodoro Siculo dignum, namque Adam loqui nquit, & omnes posterii, & non magis muta gens quam mare non falsum, huiusmodi ergo ratio victus robustissimis ad vitæ longitudinem, & incolumitatem, & ἀπαθείαν utilis imbecillibus ad breuem vitam: ita enim rusticorum victus, si non immodicis laboribus exhaurirentur, atque hæc proportionem regionum, tardior enim vsus ciborum, qui arte parantur in extremis mundi partibus simplicis antiquior, nam vt Aristoteles in primo Meteororum declarat, altiores esse Boreales partes, hanc ætatem curis solutam auream vocauere, existimat Plutarchus Theseum primum fuisse, qui congregauerit Athenienses Hesiodi vt Poëtæ lactationem septem annorum, & vitam centum quinquaginta, & vt Græci fabulosam esse haud dubium est.

Nota.

CAPVT VIII.

De Victu eorum qui dentibus carent

Dentes anteriores & mandibulares.

Molere cibum exquisitè oportet.

Dentes anteriores magis faciunt ad decorem, & ad sermonem, sed magni & mandibulares ad salutem, & vitam vnde elephantibus quia illos habent robustos, licet careant anterioribus omnium consensu ducentos viuunt annos, sunt qui referunt trecentos: molere enim cibum exquisitè ad vitæ longitudinem plurimum refert: sed neque eadem est ratio, si inconditi sint, aut vna

ex parte tantum deficiant, inconditos habere paulò minùs est, quàm nullos habere: quod si vno tantum latere supra, & infra habeat, ex illa parte mandat, verum vbi vsus illorum valde læsus est, vel quia defint plures, vel quia molares vltimi, qui maximè molunt, aut quia inconditi sint, aut quia dolori, aut mobiles, aut stupidi, aut imbecilles, aut inæquales, vt aliqui erosi sint, alij sint iustò longiores, petinde fermè est (imò forsitan deterius ob fiduciam) ac si quis omnino careat. Non esse autem vitæ necessarios compertum est multorum experimentis, qui propè centesimum annum vixerunt, cum in iuuenta carere dentibus cœpissent, velut Iacob Hebræus Papiæ, & pater meus, alique multi, de quibus in primo de Dentibus diximus. Verum vt dentes non necessarij vitæ sunt, ita si quis dentibus carens viuere velit, vt qui dentes bonos habet, multum è vita adimet, & in morbos graues decideret, maximè cruditates, ventriculi imbecillitatem, obstructionem, & renum lapidem. Cibus enim non bene mansus, hæc præcipuè incommoda affert, vna ergo est ratio vitæ eorum, vt liquidis, aut forbitionibus vtantur. Hic igitur maximè conuenit panis coctus, est enim optimi alimentis, sin minus in iure diu madefactus. Ius autem & piscium, & oleum etiam, sed minus. Sub piscium genere comprehenduntur chamæ, & conchæ, & intestinorum, & pedum quadrupedum. Et aqua cocta cum butyro, & etiam cum oleo ius facit. Secundum præsidium est à vitellis ouorum, aut lacte, quibus lac noxiam nō affert. Tertiū est, vt panis quàm læuissimus, & mollis, sed bene coctus, & fermentatus crusta sicciore purgatus, diu madatur, sed & mollia fercula ex oleribus, sed non adeò bona vt ptisana, quæ tamen inferior est longè alica, & hæc chondro, & oriza. Videntur enim hæc duo, & panis ex iure optima. Ptisana enim tenuiter nutrit, & similiter amygdala pro ferculo sumpta, Melior est cum saccharo mista, & cocta pro torta vt sit suavis cibus. Vltimum è melioribus est vua passa Cretica recens. Carnes non nisi dissolutas, & quæ filis carent, edere expedit: idèoque glandosæ conferunt, & iecora omnia parientium oua, modò non adeò exigua sint: Sed ex auibus, ac piscibus, tum ventriculis etiam auium, nam omnia talia facillimè cōcoquuntur. Quantò ergo præstat sorditionibus vti, tantò magis vtile erit à potu abstinere. Itaque potus sit exiguus, atque non simul sumptus, sit autem in plures partes diuisus, & cum cibum liquidum esse necesse sit, tantò magis abstinere à potu atque agitatione, tum etiam labore conuenit. Porro de dentium cura sex libros conscripsimus locupletes, & propter hæc de his dicendum non est. Ius autem suaue sit, ex piscibus, aut omni pingui, & cum oleo, sale addito. & petroselinum communi, tum porris aut cæpis, sed quoniam hæc nocent dentibus, & malum oris odorem pariunt, cum alioquin senum spiritus rarè bene oleat, contrario quippe puerorum, roremarinum cum petrosilio, oleo passis, vuis, salis modico, & aceti guttula, commendari debere censeo, siquidem rosmarinus incidit, mollit, detergit, sudoremque prouocat, sed

Dentes non esse necessarios vitæ.

Cibi non bene mansi in comoda. Eorum viuendi ratio.

Potus exiguus.

Ius suauis quid.

&